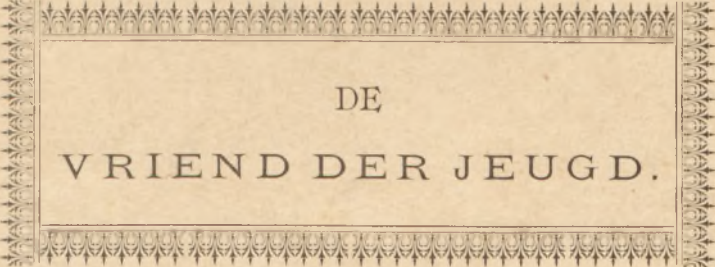

DE VRIEND
DER
JEUGD

DE
VRIEND DER JEUGD.

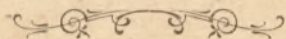

Ontdekking der eerste petrolefontein in Amerika, ten jare 1858.

BIBLIOTEKA POLSKA
Rue Arm. Campenhout 72 Bte 7
1050 BRUXELLES

348030

DE
Vriend der Jeugd.

REEKS VAN AANGENAME
VERHALEN

Bijeengebracht, Gedrukt en Uitgegeven

DOOR

A.-J. WITTERYCK-DELPLACE,

TE BRUGGE, NIEUWE WANDELING, N° 4,

ten jare 1900.

103 part.

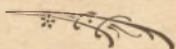

519237

EIGENDOM VAN DEN UITGEVER.

DE VRIEND DER JEUGD.

Weldadigheid.

Er zijn drie onheilen, die het mensdóm ten allen tijde als zijne grootste plagen beschouwd heeft, namelijk: pest, oorlog en hongersnood.

De pest, God zij dank! verschoont sinds lange jaren ons vaderland en woedt nog slechts in warmer gewesten. Wij kennen slechts de cholera, die er schrikkelijk genoeg uitziet: ook voor deze beschutte ons de Hemel!

Wat den oorlog betreft, de menschelijke driften zijn er de oorzaken van: bidden wij den Schepper en Schenker van alle goed, dat Hij wijsheid, licht en liefde over zijne kinderen verspreide, en ook die ramp zal op de wereld verminderen, zoo niet er van verdwijnen.

In vroegere dagen leed het mensdóm dikwijls aan hongersnood; wij begrijpen gemakkelijk, waarom die plaag thans zeldzamer dan oudtijds verschijnt. Het misgewas is nooit algemeen op aarde, en laat de oogst in het eene land veel te wenschen over, hij is daarentegen dikwijls overvloedig in een nabij of ver liggend gewest; zoo ook, woedt hier eene ziekte onder het vee, elders is het

zoo niet. Daarenboven liggen thans in allerlei richtingen welgebaande wegen, gemakkelijke ijzerbanen en vaarten, en pijsnel vervoert de stoom menschen en handelswaren over zee en land. Wat hier overvloedig groeit, dat vertrekt naar minder goed bedeelde streken.

Wonderlijk tijdvak, dat wij beleven!

Wij weten bijna oogenblikkelijk, wat er op alle punten des aardbols omgaat. De electriche telegraaf deelt de tijdingen vlugger mede dan duiven, wind, vuur en pijlen. Voorwaar, het is geen droom van ijdele hoop, wanneer wij den zaligen tijd te gemoet zien, waarop ook de plaag des hongersnoods onder ons onbekend zal geraken; inderdaad een nieuwe zegen, dien de goddelijke Voorzienigheid door het menschelijk vernuft voorbereidt.

De schrikkelijkste onder alle menschelijke geesels zal altijd de oorlog zijn: want men mag wel op eene over het algemeen veldwinnende volksbeschaving rekenen, maar men zal nooit der menschen hoogmoed en hebzucht kunnen uitroeien. Het hardnekkigste kwaad zal altijd den mensch van menschenwege zelf overkomen.

Wij hebben gedurende 1846 een ongelukkig jaar beleefd. In Vlaanderen stierven toen vele menschen letterlijk van honger en ellende. De handel stond stil, de graanen aardappelenoogst waren mislukt. Hoe schrikkelijk de nood zich toen ook vertoonde, bereikte hij toch de ramp niet, welke in het jaar 1044 ons land zóó wreed teisterde, dat men het verhaal daarvan bij de destijdige geschiedschrijvers niet zonder huiveren kan lezen.

De honger greep de inwoners van België, Lorreinen en Frankrijk zoo zeer aan, dat zij tot ongehoorde gruwelen overgingen. Reizigers werden aangehouden, verwurgd, en... verschrikkelijk! gebraden, en als spijsze verslonden. Eene menigte ongelukkigen vluchtten uit de eene schuilplaats in de andere, en werden des nachts in het verblijf, waar zij de gastvrijheid meenden te genieten, door hunnen waard

vermoord om zijnen honger te stillen. De eenen lokten kleine kinderen in afgelegene plaatsen, met hun eenen appel of een ei voor te houden, en de arme bloedjens bekochten het met hun leven..... Anderen graafden, als hyenas, de dooden uit de aarde op, om..... maar de pen weigert die mensch-onteerende tafereelen weer te geven.

Wat ons leed bij zulk verhaal eenigszins verzacht, is het denkbeeld, dat, waar afschuwelijkheden ons hart nijpen, de liefde wonderen weet te verrichten. Wazo, bisschop van Luik, en Albert, abt te Gembloux, deelden onder het volk eenen onmetelijken graanvoorraad uit, dien zij van verre landen deden komen of uit betere jaren gespaard hadden. De vrome Geeraard, bisschop van Kamerijk, met andere geestelijke en wereldlijke heeren, volgden die schoone voorbeelden, en door zulke handen gespijsd, leed België minder dan Lorreinen en Frankrijk.

Wat gij den armen hebt gegeven,
Schenkt God u wêer in 't eeuwig leven.

De Steenolie.

De steenolie (*petrole*) wordt gevonden in den schoot der aarde, vooral in Rusland, in Noord-Amerika, in China en in Perzië.

Deze wonderbare vloeistof schijnt voort te komen van wouden die door de wateren van den Zondvloed in de diepte gedolven liggen, en door hunne ontbinding eenerzijds steenkool, anderzijds steenolie opleveren.

De steenolie is reeds van vóór onze tijdrekening gekend, doch wordt slechts sedert eene halve eeuw als verlichtingsmiddel bijna algemeen gebruikt.

De petrole wordt ook aangewend tot het genezen van zenuwziekten, namelijk van het rhuematismus.

Men vindt de steenolie in putten, vooral aan den voet der bergen; men treft ook fonteynen aan die gedurig petrole in de hoogte werpen.

Het gebeurt soms dat zulke putten of fonteynen vuur vatten, en zulks levert een prachtig doch gevaarlijk schouwspel op, dat niet gemakkelijk tegen te houden is.

Op de boorden der Kaspische Zee treft men dergelijke fonteynen aan die reeds van in de oudste tijden branden. Daar bestaat ook het gebruik op dagen van openbare feesten, tegen den avond, eenige vaten petrole in de zee uit te storten en er vuur aan te steken. Dit wordt echter slechts gedaan bij kalm weder, en dan dooft de zachte wiegeling der golven de vlam niet uit, maar draagt ze mede, zoover het oog kijken kan, en dan zou men denken zich vóór eenen gansch brandenden oceaán te bevinden.

In 1858 werden de eerste petrolfonteynen in Noord-Amerika ontdekt. Men wist niet wat aangevangen om hun geweld tegen te houden, en het vocht te doen opnemen in buizen, van kranen voorzien, ten einde alzoo de olie in vaten te doen loopen. Het verlies was schrikkelijk; de vloeistof verspreidde zich in de velden en vormde er vijvers en rivieren. De sterke reuk, de verpestende damp, en het geweld der uitwerping stelden de werklieden in groot gevaar, ook menigeen verloor er het leven.

Thans werpt men in de opening der fontein zakken met lijnzaad gevuld, welke men bij middel van zware gewichten benedenwaarts houdt.

Het zaad zwelt, verdubbelt van omvang en sluit alzoo de opening. Vervolgens steekt men door den zak zooveel buizen als men begeert, en men bemetselt de gansche oppervlakte, alleenlijk de buizen doorgang latende. Derwijze valt het gemakkelijk de buizen te leiden waar

men het voordeeligst oordeelt en het opgestuwde vocht in vaten te vangen.

Hier dient nog gezegd te worden dat de steenolie, zooals ze daar opgevangen wordt, niet wel tot de verlichting geschikt is: ze zou veel te duister branden; en daarom ook wordt ze gezuiverd en geklaard, vooraleer in den handel te komen om in kinketten en lampen verbruikt te worden.

Men vergete ook niet dat die olie zeer ontvlambaar is en door de onvoorzichtigheid der verbruikers groote onheilen kan veroorzaken.

Hoe men toch kan Paus worden.

In de maand October 1513 waren twee kloosterlingen van de orde der Dominikanen, een oude en een jonge, op reis in het Noorden van Italië.

In zeker dorp ontmoetten zij een jongen schaapherder.

— Bezie eens dien kleine daar, zegde de jonge kloosterling tot zijnen medegezel.

— Dit kind, van tien jaar, was in twist met eene wederspannige geit, doch zoodra het de paters bemerkte had, liet het alles staan om hun te gemoed te loopen en ze te groeten.

— Hoe heet gij? vroeg de oudste der kloosterlingen, die prior was.

— Michiel, was het antwoord.

— Gij hebt een grooten patroon, mijn kind; kent gij hem? Zou het misschien een heilige en vermaarde bisschop zijn?

— O neen, vader; mijn patroon, Sint Michiel, is een aartsengel, de overste der engelen. Toen Lucifer, de

eerste van de hemelsche geesten, in opstand kwam, en, helaas! vele engelen naar zijnen kant trok, dan riep Sint Michiel; *wie is gelijk aan God?* en met de hulp der goede engelen, dreef hij de slechte uit den hemel en wierp ze in de hel.

— Goed zoo! Het is zeker uw pastoor, die u dit alles geleerd heeft?

— Hij is ziek en predikt niet meer.

— Waar hebt gij dan die dingen geleerd? Want lezen kunt gij toch niet, waarschijnlijk?

— Ja wel, vader, mijne moeder leert mij lezen, 's avonds, als mijne schapen in den stal zijn. Zij vertelt mij ook geschiedenissen. Zij heeft mij die van Sint Michiel verteld, en nog vele andere. Schrijven kan ik ook.

— Uwe moeder is dus zeer geleerd? Hoe heet zij?

— Gelijk Sint Dominicus, uw patroon; zij heet Dominica.

— Ha! kent gij den heiligen Dominicus, en zijne kloosterlingen?

— Een pater Dominicaan, die in onze kerk geprekikt heeft, gaf mij dezen paternoster en leerde mij bidden.

— En bidt gij alle dagen?

— Ja, en terwijl ik bid, overweeg ik de mysteriën, de blijde, de droevige en de glorieuze. En de zelfde pater heeft mij beloofd, indien ik braaf bleef en latijn kon leeren, dat ik ook eens predikheer zou worden gelijk hij.

— Gij gaat dus latijn leeren?

— O neen, Onze Lieve Vrouw wil het niet. Mijn vader is arm; ik moet hem helpen werken. Vaartwel, paters; ik moet u verlaten, want mijne kudde loopt uiteen, als ik er niet bij ben.

Deze ontmoeting deed bij de twee kloosterlingen het gedacht ontstaan van bij hun klooster te Voghera eene kweekschool te stichten, een toevluchtsoord voor arme kinderen, die door hun verstand en hunne godvruchtigheid aanleg toonden voor den geestelijken staat.

De volgende Lente was die school gesticht. De jongste der twee kloosterlingen, van wie hier gesproken wordt, begaf zich tot den pastoor van het dorp Bosco, die nog altijd ziek was, en sprak hem aldus :

— Kent gij, in uwe parochie, een jongen schaapherder met name Michiel?

— Het is mijn misdiener, antwoordde de priester, en zijne moeder is eene heilige vrouw, die tot de heilige communie nadert iederen keer dat ik de Mis doe. Waarom vraagt gij naar dit kind?

— Wij kennen het iet of wat en zouden er eenen predikheer willen van maken.

— Zulks schijnt mij onmogelijk. Zijne ouders zijn arme lieden, hier gekomen als uitwijkelingen van Bolonië. De jonge Michiel is hun eenige steun; hij is bestemd om landbouwer te worden.

— Ik moet u zeggen, mijnheer pastoor, dat ik de grootste hoop koester voor dat kind. Ik heb onderwege voor hem den Rozenkrans gebeden, en ik geloof vast dat die brave Michiel tot ons zal overkomen.

— Als 't zoo is, ga dan zelf bij de familie Ghisleri, en ga met de ouders de zaak afhaspelen.

Zulks deed alsdan de kloosterling.

Vader Ghisleri gaf, zonder veel moeite, zijne toestemming aan den goeden kloosterling, en de kleine Michiel ging studeeren bij de kloosterlingen van Voghera.

Op den ouderdom van 15 jaar trok hij het kloosterkleed aan; als hij 23 jaar was, werd hij priester gewijd. Gedurende 16 jaar was hij professor, daarna werd hij opvolgentlijk noviciemeester en prior in verscheidene huizen van zijne orde.

In 1556 werd hij door Paus Paulus IV, tot bisschop van Nepi en Sutpi benoemd, en het jaar nadien was hij kardinaal. Pius IV, opvolger van Paulus IV, stierf ten jare 1565, en toen werd kardinaal Ghisleri met algemeene

stemmen tot het pausdom verheven. Hij nam den naam van Pius V, bestuurde de Kerk met wijsheid en roem gedurende zeven jaren, en verdiende, door zijne deugden en mirakelen, na zijne dood op de rij der heiligen gesteld te worden. Zijn feestdag valt den 5 Mei. Het was door zijn toedoen dat de christene mogendheden, in 1571, door den vermaarden zeeslag van Lepante, de Turken overwonen en voor altijd hun juk verbrijzelden.

De Catacomben.

De begraafplaatsen der eerste christenen van Rome, welke men *Catacomben* noemt, breiden zich op eenen afstand van twee of drie kilometers rond de Eeuwige Stad uit; zij zijn wonder groot, vooral door het getal gaanderijen, welke de eene boven de andere zijn gegraven en soms vier of vijf verdiepingen uitmaken. De geheele lengte van al de gaanderijen beloopt, zoo 't schijnt, tot het verbazend cijfer van 850 kilometers, hetgeen de lengte van gansch Italië is. De middelbare breedte der gaanderijen is nauwelijks van 80 centimeters, en hunne hoogte is nooit gelijk; zij bevinden zich nooit dieper dan 20 of 25 meters onder den grond. Aan beide kanten der gaanderijen bevinden zich de graven; het zijn nissen, en maar groot genoeg om één lichaam te bevatten; men vindt er ook kleinere, tot het begraven van kinderen bestemd.

Hier en daar ontmoet men bredere gangen en als kleine plaatsen, welke tot de vergadering der vervolgte christenen en het celebreeen der goddelijke diensten moesten dienen. Het H. Misoffer werd opgedragen op het

graf van dezen, die hun bloed voor het geloof vergoten hadden. In deze plaatsen vindt men soms in de rots gebeiteld den bisschoppelijken of pauselijken zetel, en daarnevens steenen zitplaatsen.

De bijzonderste Catacomben zijn die van den H. Calixtus en van de H. Agnes. Een opschrift in de catacomben van S. Calixtus meldt dat er aldaar 174.000 martelaren en 40 pausen zijn begraven. In vele gaanderijen kan men nog christelijke schilderingen aanschouwen; zij verbeelden verscheidene daden uit het Oud en Nieuw Testament, afbeeldingen des Zaligmakers, vooral onder de gedaante van den goeden herder, en vele zinnebeeldige voorstellingen.

Vernieling der Vogelen.

De groote meerderheid der Europeesche vogelen bewijst aanzienlijke diensten aan den landbouw, door het vernielen van weekdieren, wormen, kevers en insekten. Deze diensten zijn meer dan eens omstandig uiteengezet geworden en nochtans, wij moeten het zeggen, bijna niets is tot nu toe gedaan geworden om het behoud van zulke nuttige helpers van den landbouw te verzekeren.

Het vraagstuk der bescherming van de vogelen vergt eene spoedige oplossing, want op heel de oppervlakte van den aardbol en inzonderheid in de beschaafde landen neemt het getal dezer dieren met eene schrikbarende snelheid af. Reeds zijn verscheidene soorten verdwenen.

Om ons tot Europa te bepalen, zouden de troepen woudduiven, die naar de Pyreneën vliegen, niet kunnen vergeleken worden bij diegenen, welke vroeger het zuiden van Frankrijk doortrokken, waar men er tot 4000 per

dag ving. De trapganzen bestaan niet meer; in Engeland en in Frankrijk vindt men nog slechts enkele koppels, die in de vlakten van Champagne vliegen. De woudsnep- pen, de watersnepen, de wilde eenden en de talingen ontbreken bijna geheel in zekere fransche departementen, waar de jacht op de trekvogels vroeger op eene breede schaal gebeurde. De leeuwerikken worden zeldzaam, niet alleen in ons land, maar zelfs in Duitschland; en tegen- woordig worden de roodborstjes, de grasmusschen, de

nachtgalen, de kwikstaarten, die, volgens de schrijvers der laatste eeuw, zoo talrijk in de bosschen, hoven en velden verspreid waren, meer en meer zeldzaam. Wat de zwaluwen betreft, die vroeger talrijke koloniën vormden; in al de steden, in de minste dorpen is het voldoende de oogen rond zich te werpen, om te zien hoe zeldzaam zij worden van jaar tot jaar. Als niets deze trapsgewijze uitroeijing der vogelen, en van de meest insektenvretende

en nuttigste vogelen, komt beletten, mag men voorzeggen, zonder overdrijving, dat onze nakomelingen, om zich een gedacht te vormen van zekere soorten van vogelen, verplicht zullen zijn er de specimens van te zoeken in de museums.

Deze vlugge vogelenuitroeijing moet worden toegeschreven eenerzijds aan de ontginning der steppen en heiden, aan het vernielen van de boomen aan den voet der gebergten; aan de verdwijning van de boschjes afgezonderd in 't midden der pleinen, aan de verbrokkeling van den eigendom; anderzijds, aan de uitroeijing der nesten en de vernieling der eieren door de kinderen en door de werklieden, die op de velden arbeiden; aan de wildstrooperij, aan de jacht bij middel van netten, vogellijm en andere verboden tuigen. — De bestaande wetten hierover worden maar te veel overtreden.

Onder die oorzaken van vernieling kunnen de eenen, diegenen welke afhangen van den vooruitgang des landbouws en van de ontwikkeling der beschaving, natuurlijk niet worden afgeschaft.

Men zou er nogtans in ruime mate de gevolgen kunnen van verzachten, door opnieuw de berghellingen met boomen te beplanten; hier en daar in de velden boschjes aan te leggen, die zouden dienen tot schuilplaats voor de kleine vogelen; door hagen en boomenrijen te plaatsen langs de kanten van banen en kanalen; door in de openbare tuinen, in de parken en vooral in de domeinwouden kunstmatige nesten te plaatsen, zooals men heeft gedaan in Beieren en Wurtemberg.

Wat betreft de oorzaken van vernieling, die rechtstreeks afhangen van den mensch, ze zullen gedeeltelijk verdwijnen als men eene strenge toepassing van de bestaande wetten zal eischen; ze zullen heel en al verdwijnen als men eene internationale overeenkomst zal hebben bekomen, al de bijtredende Staten verplichtende maatregelen

te nemen om de reisvogels te beschermen. Het is inderdaad niet voldoende de uitroeiing dier vogelen te beletten in België, als de andere landen niet doen zooals wij.

Niets is treffender dan de Christelijke bermhertigheid.

Een wilde van Amerika, in den oorlog door eenen naburigen volksstam krijgsgevangen gemaakt, wachtte in eenen akeligen toestand het uur af waarop hij tot spijs aan zijne vijanden moest gaan dienen. Intusschentijd kwam een zendeling in den stam der overwinnaars toe; hij sprak hun van Gods oneindige goedheid en bermhertigheid, van de vergiffenis die men aan zijne vijanden moet schenken, van de liefde tot den evennaaste, en kondigde hun eenen God aan, voor ons allen uit liefde aan het kruis gestorven.

De herten dier wilden waren wel bereid.

Zij aanhoorden het woord Gods, en ontvingen het H. Doopsel. Zij werden christen en niet alleenlijk schonken zij de vrijheid aan hunnen krijgsgevangene, maar zij wilden nog dat hun vader in het geloof hem dit goed nieuws aankondigde.

Deze bood zich bij den krijgsgevangene aan, sprak hem van God, en toonde hem het eeuwig geluk aan, dat hem stond te verwachten, indien hij in Deze wilde gelooven dien hij hem kwam aankondigen.

— Zijn dezen die mij gaan opeten, christenen? vroeg hem de gevangene.

Dezen die u overwonnen hebben en die u bewaarden om u aan hunne voormalige goden op te offeren, zijn thans christenen geworden; zij herkennen nu den gekruisten Jesus, en 't is daarom...

— Dat zij mij tien dooden doen sterven voor eene?
— Moeten zij mij zoolang de dood laten verwachten?

— Neen, broeder! 't is daarom integendeel dat zij mij tot u zenden om u in den naam van Christus het leven en de vrijheid te schenken. Uwe banden gaan thans gebroken worden, gij zult van de dood verlost zijn. Maar, broeder, vergis u niet, uwe ziel is nog gebonden en gevangen, word dan ook christen en herken de goedheid van Dezen die zelfs aan zijne vijanden vergeven heeft.

— Ja, Vader, ja! riep de veroordeelde uit, ik geloof in Jesus-Christus; ik wil hem getrouw blijven; en het leven dat hij mij nu schenkt, wil ik hem gansch toewijden.

Het was zoo. Hij werd gedoopt, hechte zich aan zijnen verlosser vast; bleef zijnen onderwijzer getrouw en stierf heiliglijk.

De Eekhoorn.

De eekhoorn mag gerekend worden tusschen de bevalligste viervoeters: zijne vlugheid maakt hem nog beminnelijker; zijn staart heeft eene wonderbare beweeglijkheid: het is een zonneschermpje, dat hij over zijn hoofd heft, gedurende de hitte van den dag; het is een roer of een zeil, waaraan hij behendig richting kan geven, wanneer hij gedwongen is op eene lichte schors over het water te varen.

Hij maakt zijn nest met veel kunstveerdigheid. Hij kruist rijshout dooreen en vult de openingen met eene zekere hoeveelheid mos; dan drukt hij met de voeten den kleinen dom, dien hij gevormd heeft, totdat hij sterk genoeg zij om de guurheid des weders te kunnen verdragen, en om zich

zelve en zijn gezin tegen de woede der winden te kunnen beschermen.

Wanneer dit werk gedaan is, om te beletten dat de regen door de bovenste opening dringe, timmert de eekhoorn een klein dak, dat hij sterk vastmaakt en dat zijn klein gebouw moet bekronen.

Slimme Boerin.

Een landbouwer uit de omstreken van Constance stierf over eenigen tijd, en liet aan zijne vrouw een peerd en eenen hond na; eenige oogenblikken vóór zijne dood had hij zijne vrouw bij zich geroepen en haar gezegd: « Gij zult

het peerd verkoopen en de opbrengst van den verkoop aan mijnen vriend geven; gij zult den hond verkoopen en de opbrengst voor u houden. »

Acht dagen daarna ging de boerin met peerd en hond naar de markt.

Al de boeren bleven staan vóór een opschrift, waarop te lezen stond: de hond 500 fr., het peerd 5 fr.

— Deze vrouw is zinneloos! zegden zij.

Maar aan alle koopers stelde zij dezelfde voorwaarden.

— Om het peerd te krijgen moet gij eerst den hond koopen; 500 fr. voor den hond en 5 fr. voor het peerd. Gij kunt nu koopen of heengaan.

Eindelijk kwam een liefhebber, die den koop toesloeg.

De slimme boerin volgde de voorschriften van haren man. De opbrengst van den verkoop van den hond, 500 fr., behield zij voor zich, en de opbrengst van den verkoop des peerds, 5 fr., gaf zij aan den vriend des overledenen.

Zonderlinge Misgreep.

Frederik de Groote had de gewoonte, telkens dat hij tusschen de soldaten zijner wacht eenen nieuw ingekomene bemerkte, hem deze drie vragen toe te sturen:

« Welken ouderdom hebt gij? — Sedert wanneer zijt gij in mijnen dienst? — Ontvangt gij regelmatig uwe soldij en uwe kleeding? »

Een jonge Franschman verlangde in de wacht te worden ingelijfd, en dank aan zijn uiterlijke, werd hij aanstonds aangenomen. Doch hij verstond geen Duitsch. Zijn kapitein verwittigde hem dat de koning hem zou ondervragen en hij raadde hem aan de drie antwoorden van buiten te

leeren. Weinige dagen daarna kwam Frederik tot hem, doch hij begon met de tweede vraag:

« Sedert wanneer zijt gij in mijnen dienst? »

« Twintig jaren, » antwoordde de soldaat.

De koning, verwonderd over zijn jong voorkomen, dat zulken langen dienst niet liet vermoeden, vroeg hem met verbaasdheid:

« Hoe oud zijt gij dan? »

Eén jaar.

Frederik, nog meer bevreemd, riep uit:

« Ik of gij moet het verstand verloren hebben! »

De soldaat die deze woorden voor de derde vraag aanzag, antwoordde met stoutmoedigheid:

« Alle beiden. »

« Ziedaar, » zegde Frederik, « de eerste maal dat ik mij zot hoor verklaren! »

De soldaat, die zijnen voorraad Duitsch uitgeput had, sprak geen woord meer, en, wanneer de koning hem opnieuw ondervroeg om dit mysterie te begrijpen, zegde de soldaat hem in het Fransch dat hij geen woord Duitsch verstond. Frederik begon te lachen, gaf hem den raad van de taal te leeren, die men in zijne staten sprak, en wekte hem met goedheid op om altijd wel zijne plichten te kwijten.

Het Geheugen van eenen Hond.

In een logement te Vervins stapten twee reizigers af om te vernachten. Zoodra zij binnentraden sprong de hond van eenen koopman, daar ook gelogeed, de nieuw aangekomenen onder brommen en blaffen naar de keel, met

zulk eene woede, dat men hen moest bevrijden. De koopman, aan wien de hond toebehoorde, verwonderde zich hierover uitermate, daar zijn hond anders zeer vreedzaam was en niemand leed deed. De twee reizigers begaven zich naar hunne kamer en het voorgevallene, benevens hunne ontsteltenis daardoor veroorzaakt, gaf aanleiding tot het vermoeden dat een en ander in verband moest staan met eene vroeger gepleegde misdaad, te meer daar

de hond afkomstig was van eenen broeder des koopmans, die zes jaren te voren onder weg was vermoord, en het uitzicht der beide aangevallenen alles behalve gunstig kon geheeten worden. Men besloot hen te bespieden en uit een gesprek, dat zij samen voerden, bleek, dat men de beide moordenaars van den broeder des koopmans had aangetroffen.

Zij werden in handen van het gerecht gesteld.

Thomas Morus.

De vermaarde Thomas Morus, omdat hij weigerde Hendrik VIII, koning van Engeland, als hoofd der Kerk te erkennen, werd van zijne waardigheid van grootkanselier afgezet, in eenen kerker geworpen en ter dood veroordeeld. Zijne vrienden poogden hem te overhalen met hem voor oogen te brengen dat hij van geen ander gevoelen moest zijn als de groote raad van Engeland. —

Ik heb de geheele Kerk voor mij, antwoordde hij, die de groote raad der christenen is. — Zijne vrouw smeekte hem te gehoorzamen aan den koning en zijn leven te redden tot troost zijner kinderen.

— Hoeveel jaren, zegde hij haar, denkt gij dat ik nog zou kunnen leven?

— Nog meer dan 20 jaren, antwoordde zij.

— Ach, vrouw, hernam Morus, wilt gij dan dat ik de eeuwigheid tegen 20 jaren wissele?

Getrouw aan den godsdienst zijner vaderen, onderging hij de dood met de gerustheid en overgeving van eenen waren christene.

Het somber maal van den Keizer.

Den dag vóór den slag bij Ulm, maakte Napoleon 's avonds, in gezelschap van maarschalk Berthier, incognito eene wandeling door het kamp.

Een grenadier van de lijfwacht, die bezig was een paar aardappels te roosteren, trok zijne aandacht.

— Ik heb trek naar eenen geroosterden aardappel, zegde de Keizer aan Berthier; vraag dien man eens of hij er mij eenen verkoopen wil.

De maarschalk begaf zich ingevolge het bevel, naar den grenadier en vroeg hem: Aan wie zijn die aardappelen?

— Aan mij.

— Wilt ge er eenen verkoopen?

— Ik heb er maar vijf en dus met moeite genoeg voor mijn avondmaal.

— Geef mij er éénen van; ik bied u 2 Napoleons.

— Wat kan ik met uw geld doen? Morgen word ik misschien doodgeschoten en ik zage niet geerne dat de vijand mij met eene ledige maag vond.

Berthier bracht het antwoord van den soldaat aan den Keizer over, die zich een weinig op den achtergrond had gehouden.

— We zullen eens zien of ik gelukkiger ben dan gij, sprak Napoleon, en, op den grenadier toetredend, vroeg hij: Wilt ge mij eenen aardappel verkoopen?

— Waarachtig neen, was het antwoord. Ik heb er voor mij zelf niet genoeg.

— Ik geef u elken prijs, dien ge vraagt. Komaan, ik ben hongerig, daar ik nog niets geëten heb.

Neen! Ik zeg u immers, dat ik er niet genoeg voor mij zelf heb. Bovendien, ik weet heel goed wie gij zijt, al hebt gij u verkleed.

— Wie ben ik dan?

— De kleine korporaal, zooals ze u noemen.

— En zoudt ge mij, niettegenstaande ge mij kent, geenen aardappel willen verkoopen?

— Neen. Mag ik echter, wanneer wij weer in Parijs zijn, bij u komen middagmalen, dan kunt ge dezen avond met mij het avondmaal gebruiken.

— Aangenomen! zegde Napoleon. Gij hebt het woord van den kleinen korporaal, het woord van uwen Keizer.

— Dat blijft dus afgesproken. Onze aardappelen zijn

intusschen klaar geworden; hier hebt gij de twee grootste, de andere houd ik zelf.

De Keizer ging zitten; at met smaak zijne aardappelen op en keerde daarna met Berthier naar zijne tent terug, de opmerking makende:

— Ik wil wedden dat die kerel een goed soldaat is.

Twee maanden later had Napoleon met zijne schitterende hofhouding weer het paleis der Tuileriën betrokken.

Op zekeren dag, toen hij op het punt stond aan tafel te gaan, kwam men hem mededeelen, dat er een grenadier van de lijfwacht buiten stond, die, onder het voorgeven, dat hij door den keizer ontboden was, zich met geweld toegang tot het paleis trachtte te verschaffen.

— Laat den man hier komen, beval de Keizer. De soldaat kwam binnen, presenteerde het geweer en vroeg: Herinnert Uwe Majesteit zich, dat wij samen eens met geroosterde aardappelen geavondmaald hebben?

— O, zijt gij dat? Ja zeker, ik herinner het mij. En dus komt ge hier, om met mij te middagmalen? Rustan, zorg voor eene schotel aan uwe tafel voor dezen flinken kerel.

De grenadier maakte weer den militairen groet:

— Een grenadier der lijfwacht, Sire, eet niet met livrebedienden. Uwe Majesteit beloofde mij, dat ik met u zou middagmalen. Zoo was de afspraak en in volle vertrouwen op uw woord, kwam ik hier.

— Gij hebt gelijk, sprak de Keizer, dek hier naast mij voor hem. Zet uw geweer neer, vriend, en laat ons aan tafel gaan.

Toen de maaltijd afgelopen was, stond de grenadier op en presenteerde nogmaals het geweer.

— Sire, een gemeen soldaat behoort niet aan tafel te zitten met zijnen Keizer.

— Ah zoo, ik begrijp u, antwoordde Napoleon. Van nu af zijt gij ridder van het Legioen van Eer en luitenant bij mijn garde-regiment.

— Hertelijk dank, Majesteit! Leve de Keizer! antwoordde de grenadier en ging henen.

Brief eener Moeder.

Een geneesheer doet ons het volgende verhaal:

Een der zieken, die ik bezocht, was een vijf en dertigjarige jongeling. De schandelijkste ondeugd had hem tusschen alle slag van ellenden op zijn sterfbed uitgestrekt. Ik stelde belang in dien ongelukkige, en hem niet kunnende genezen, trachtte ik toch zijn lijden zoo veel mogelijk te verzachten. Hij ontving met weinig voldoening mijne hulpmiddelen. Hij zou gedurig willen slapen hebben, en hield niet op, mij slaapdranken en opium te vragen.

Ik ontmoette eens op den trap zijner woonstede eenen ouden geestelijke, die mij zegde: Mijnheer, gij zijt christen mensch. Bewijs dan aan dien jongeling eenen dienst: spreek hem van God. Hij zendt mij weg. Misschien zal hij naar u luisteren.

Ik beloofde het en hield mijn woord.

— Mijnheer, zegde hij mij, als ik van godsdienst begon te spreken, als 't u belieft, spreek mij van die zaken niet; ik geloof er niet aan.

— Gij gelooft toch aan God? zegde ik hem.

— Ik geloof aan den slaap en den opium, was het antwoord, en hij verdook zich onder zijn deksel.

Verscheidene andere pogingen, die ik deed, werden al zoo slecht onthaald. « Ik geloof aan het bestaan der ziel niet, zegde hij mij, waarom zou ik er mij mede bekommeren? »

Het lichaam van mijnen zieke verzwakte; met rasse schreden naderde hij het graf. De ziel ook naderde de hel toe.

Maar God is barmhartig. Op zekeren dag moest ik hem een brandglas zetten. Ik had een stuk papier noodig, en nam eenen gefronsten brief, die aan zijn hoofdeinde lag. De jongeling het gewaar wordende, snokte hem uit mijne handen. Ik nam, een weinig verwonderd, een ander stuk papier en voltrok mijne bewerking.

's Avonds ging ik mijnen zieke, die reeds zeer slecht was, wederom bezoeken. Hij had den gefronsten brief in de hand, en deed pogingen om hem te lezen. Zijne reeds verzwakte oogen weigerden hem dien dienst.

« Mijnheer, zegde hij mij, het is de laatste brief van mijne moeder, ik heb hem reeds honderdmaal gelezen. Ach! lees hem mij nog eens luid op, voor de laatste maal, eer ik sterf. »

Ik las den brief, waren brief van eene christelijke moeder, die haren zoon toesprak met overtuiging, teederheid, genegenheid en liefde. Ik weende, ik zag op, mijn zieke weende ook. Eensklaps vroeg ik hem :

« Rampzalige! en gij durft gelooven dat uwe goede moeder geene ziel heeft! »

Hij verdubbelde zijn weenen, barstte uit in overvloedige tranen; en ik, ik ging den ouden priester roepen. Mijn zieke geloofde, had berouw, en was bekeerd. Hij ontving de heilige Sacramenten, leefde nog vier dagen, genoeg om duizendmaal zijne moeder te bedanken, die hem voor de tweede maal het leven had geschonken.

Het Verloren kind en de Getrouwe hond.

Op zekeren dag nam een schaapherder in Schotland zijn driejarig kind mede, toen hij door zijnen getrouwen hond vergezeld, de landstreek doortrok. Daar de avond reeds begon te vallen, besloot hij op eene rots te klauteren

in welker nabijheid hij zich bevond, om van daar zijne kudde in het oog te houden. Zijn kind liet hij beneden in het dal, na hem uitdrukkelijk bevolen te hebben zich niet van die plaats te verwijderen, maar te wachten, tot hij terug kwam. Nauwelijks had hij echter de rots beklommen, of daar komt plotseling een sterke mist op, die spoedig den dag in nacht veranderde. Zoo snel zijne krachten het hem veroorloven, spoedt zich de bezorgde vader naar beneden, maar door den angst en de duisternis die hem overal omringt, slaat hij een verkeerd pad in, en kan na eenige uren, waarin zijn zoeken hem dikwijls in

levensgevaar bracht, het geliefkoosde kind niet meer vinden. Geheel uitgeput en uiterst ongerust, bereikt hij eindelijk zijne hut, en daar ziet hij, dat hij ook zijnen hond kwijt is, die hem altijd en in alle gevaren trouw ter zijde had gestaan.

De ongelukkige sluimert eenige uren, maar zoodra de dag aanbreekt, ijlt hij met eenige buurlieden naar het gebergte, om het verloren kind te gaan zoeken. Te vergeefs echter zoekt hij den geheelen dag. Het wordt weder nacht, en ongetroost moet hij weer naar zijne hut terugkeeren. Tot zijne groote verwondering verneemt hij, dat de hond

daar geweest is, een stuk brood gehaald heeft en daarna weer weggelopen is. Den volgenden dag zet hij zijn onderzoek evenzoo vergeefs voort en verneemt bij zijne tehuiskomst, dat de hond juist daar geweest en weder met een stuk brood weggelopen was. Daarop neemt de herder het besluit, den hond in zijne hut af te wachten, en hem dan te volgen. Den volgenden dag komt de hond op den gewonen tijd terug, bedelt om een stuk brood en loopt, zoodra hij dit bekomen heeft, evenals de vorige dagen, weg. De herder volgt hem en wordt zoo doende, bij eenen waterval gebracht, die niet ver verwijderd was van de plaats, waar hij zijn kind had achtergelaten.

De hond sprong daar de steile rotsen af en verdween in eene rotskloof, waarin de herder hem niet dan met veel moeite kon volgen. Doch wie beschrijft de vreugde des vaders, toen hij daar zijn geliefd kind op zacht mos ziet zitten, met het stuk brood in de hand, dat de hond zoeven had medegebracht. Frisch en gezond at de kleine dat voedsel en strekte lachend de armpjes uit naar den vader, toen deze in de onderaardsche woning kwam. Vol vervoering nam de gelukkige vader zijn zoontje op, dat in de duisternis verdwaald was, en ving met het kind op den arm den terugtocht aan. De getrouwe hond echter hield niet op door duizenden sprongen en onophoudelijk geblaf zijne vreugde over de gelukkig volbrachte redding aan den dag te leggen.

De Boetlamp.

Te Venetië, in 't paleis der dogen, ziet men eene lamp die sedert 300 jaren brandt. Zij werd ontstoken tot uitboeting der terdoodveroordeeling en halsrechting van

eenen bakker, die onschuldig was aan de hem ten laste gelegde misdaad.

De rechters, die het slachtoffer veroordeelden, hebben aan de stad eene som geld geschonken, waarvan de interest dient tot het onderhouden der lamp. Sedert dit tijdstip tot op onze dagen, bestaat te Venetië het gebruik dat, op 't oogenblik dat de rechters een vonnis gaan uitspreken, de deurwaarder, in een lang zwart kleed, vóór de rechtbank treedt, de rechters groet en met ernstige stem zegt: Denkt aan den bakker!

Deze ongelukkige leefde in armoede; hij had eene vrouw en twee kleine kinderen, die hij met moeite voor ellende kon behoeden. Op zekeren morgen vond men in eene straat, dicht bij die waarin hij woonde, het lijk van een rijken woekeraar, wel gekend in Venetië; zijne borst was met tien dolksteken doorboord.

Men wist dat hij, op 't oogenblik dat hij zijn huis verlaten had, veel geld bij zich droeg. De bakker was de armste van de wijk, die de meeste geld noodig had; hij moest de moordenaar zijn. Men hield hem aan en wierp hem in de gevangenis. Na twee of drie maanden voorloopig te zijn opgesloten geweest, verscheen hij vóór den rechter, die den armen duivel verklaarde dat hij de moordenaar was.

De bakker loochende krachtdadig, terwijl hij de H. Maagd en de heiligen aanriep. De rechter bewijst hem elk oogenblik dat hij liegt. De bakker, die het gebruik van zijnen tijd, gedurende dien nacht, niet kon bewijzen — de man zegde dat hij geslapen had — werd ter dood veroordeeld en den volgenden dag gehalsrecht.

Men ontdekte eenige dagen later — zijne vrouw en kinderen waren intusschen van honger gestorven — dat de oude woekeraar door eenen gondelbestuurder vermoord was geworden.

Voor den bakker van Venetië had het licht te laat geschinen.

Karel de Grootte.

Daar zijn reuzenbergen, welker kruin tot aan de wolken reikt; daar zijn sterren van eerste grootte, die aan den hemel schitteren; daar zij helden in de lange reeks der eeuwen, wier hoofd boven dat hunner tijdgenooten uitsteekt, wier geest alle gelijktijdige vernuften overstraalt.

Karel de Grootte is een dier helden, die hunne eeuw verlichtten, en wier roem onsterfelijk is. Vele der heerlijke daden van dien machtigen keizer behooren tot België. Wij hebben voorzeker meer reden dan de Franschen, om hem onder onze voorzaten te tellen. Ofschoon die Roomsche keizer, vooral in de algemeene wereldgeschiedenis, eene groote rol speelt als krijgshoofd, zoo bleef hij toch voor België, gedurende zijne drie en vijftig veldtochten, een dierbare vredevorst.

Te Luik stichtte hij eene school, en te Gent liet hij, naar men beweert, vloten bouwen, om gansch het land tegen den inval der noordsche barbaren te beschermen.

België en zijne inwoners bevielen aan dien grooten man. Hij stelde Einhard, zijnen geheimschrijver, aan tot abt van S. Baafs te Gent. Het tafereel, dat die vrome en geleerde Belg van den handel en wandel des Keizers ophangt, zal aan oud en jong zeker altijd belang inboezemen.

In openbare plechtigheden, (zoo lezen wij bij Einhard), droeg de keizer een kleed met goud doorweven, en eene gouden, met diamanten versierde kroon. Op gewone dagen verschilde zijne dracht weinig van die des volks. Hij was matig in eten en drinken, vooral in het laatste; want hij verfoeide de dronkenschap die de moeder is van vele groote ondeugden. Hij gebruikte weinig wijn of geestrijke dranken, hij dronk bij een middagmaal zelden meer dan drie keeren.

Gedurende den maaltijd vernam hij gaarne een aangenaam gesprek, of hij luisterde naar de voordrachten uit de geschiedenis en levens van de groote mannen der oudheid. Onder de schriften van den grooten Sint Augustinus hield hij meest van het werk: « Over de stede Gods. »

Hij was bijzonder welsprekend.

Hij sprak niet alleenlijk zijne moedertaal (ons rijk en schoon oud dietsch), maar, zóo gemakkelijk als deze, het Latijn. Het Grieksch verstond hij beter dan hij het sprak. Pieter van Pisa was zijn taalleermeester geweest, en Albinus, bijgenaamd Alcuin, een geleerde Engelschman, onderwees hem in de andere wetenschappen.

Karel de Groote droeg de grootste zorg voor de opvoeding zijner kinderen en kleinkinderen. Zoodra zij sterk genoeg waren, moesten de knapen zich oefenen in het rijden, jagen en handelen der wapens. De dochters werden opgeleid tot de zedelijke wetenschappen en tot allen handarbeid, die aan vrouwen past. Hij liet hun zelfs het spinnen leeren, zoozeer vreesde hij dat zij zich aan den lediggang zouden gewennen.

Hij was zacht in zijne kastijdingen, rechtveerdig in zijne vonnissen, gematigd in zijn bestuur. Hij was milddadig jegens armen en pelgrims, alsmede jegens de gevangenen, die in de boeien zuchtten der ongeloovige vorsten te Jeruzalem en in de omliggende koninkrijken.

Bij deze levensbijzonderheden willen wij nog iets belangrijks voegen, namelijk dat de keizer, een vijand aller ijdele kleederdracht, met spijt bemerkte dat zijne hovelingen en veldheeren uit Italië zijden modekleeren hadden medegebracht. Schapen-, otter- en kattenvellen pasten beter onzen landaard en ons klimaat, dan de lichte stoffen uit het Zuiden. De keizer zag met verdriet dat zijn volk ook tot pracht en weelde overhelde en schreef zelfs eene wet tegen het invoeren van vreemde kostelijke stoffen.

Nadat de keizer het Christendom had helpen uitbreiden, de geestelijke kerkucht met vromen iever had vastgesteld; nadat hij zijne Staten bevredigd had, stierf hij, in den ouderdom van 72 jaren, den 28 Januari 814. Hij regeerde 47 jaar. Men begroef hem plechtig te Aken, waar hij overleden was, te midden der prachtige kerk welke hij ter eere der H. Maagd had laten bouwen. De Roomsche Kerk, zijne groote diensten aan den godsdienst en de volksbeschaving in acht nemende, nam Karel den Groote op onder het getal harer heiligen.

Het Huisgezin van den Struikroover.

Dicht bij Napels ontwaart men een kleinen heuvel, geheel begroeid met kreupelhout. Bijna op den top van deze hoogte is eene diepe, zeer ruime spelonk, welker ingang, nauwelijks breed genoeg om eenen mensch te laten doorgaan, met struiken omringd is.

Daar was, over eene halve eeuw, de schuilplaats eener beruchte rooversbende, die het land onveilig maakte, en die den grootsten schrik onder het volk verspreidde.

De booswichten nogtans bleven niet samen; de eene na den ander e trok weg; nu en dan werd er een gevangen genomen, en na eenige jaren bleef er maar één meer over, die deze spelonk als zijne woning beschouwde. Tinte-Maró, zoo was zijn naam, telde omtrent de 40 jaren. Hij had eene wreede inborst; zijne eerste opwelling van gramschap, zegde men, was zoo vreeselijk, dat hij zijne eerste vrouw met éenen vuistslag gedood had.

Het verveelde Tinte-Maró, toen hij zich zonder gezellen zag, altijd gendarmen te moeten doden, en tevreden met het vermogen, dat hij door roof verkregen had, begon hij

zich aan het stille leven in zijn hol te gewennen, met zijne tweede vrouw Aiseffa en zijne twee nog jeugdige kinderen.

Deze werkeloosheid duurde reeds eenige maanden en de regeering begon hem te vergeten, na lang achter hem gezocht te hebben. Zeker en morgen, buskruit noodig hebbende, ging hij uit met zijne vrouw, den tweeloop op den rug dragende. Zoo trok hij door het kleine bosch, en voor meerdere zekerheid bleef hij aan den boschkant stil. Hij beloofde zijne vrouw op haar te zullen wachten en zond haar naar de stad.

Hij wachtte tot 2 ure namiddag, en zijne vrouw kwam niet terug. Hij begon ongeduldig te worden, toen hij in de verte eene stofwolk op den weg zag opgaan. Eenige minuten later bemerkte hij eenen troep soldaten, die het bosch naderden.

— Goed! zei Tinte-Maró, zijn geweer ladende, ik ga me wat vermaken.

De soldaten kwamen dicht bij; op zekeren afstand gekomen, knalden twee geweerschoten, die uit de struiken kwamen, en de twee voorste soldaten vielen dood neder. Maar de roover werd heviger vervolgd dan hij gedacht had. Nagezet door de troep, die zwoer de gevallen te zullen wreken, was hij verplicht in de struiken stil te houden. Van tijd tot tijd echter deed hij een paar stappen voorwaarts om zijne spelonk te bereiken, en meer dan eens zag hij de roode kleederen zijner vervolgers door het groen, dat hem verborg. Bindelijk na drie uren angst kwam hij aan zijn hol, zijne vijanden, die zijn spoor volgden, slechts weinig vooruit zijnde.

Hijgend zette hij zich neder, het hoofd verhit door de zon en den angst. Welhaast galmden de stemmen der soldaten rond zijn hol; elke stap, elk geroep werd door den weergalm herhaald.

Het kleinste der kinderen, dat gedurende twaalf uren

niet meer gelaafd was en honger kreeg, begon te schreeuwen, en Tinte-Maró hoorde de stemmen zijner vervolgers al dichter en dichter bij komen.

— Verduiveld! gromde hij; het kind gaat mij verraden! — Immer schreide het kind voort..... de stemmen naderden..... Daar kraakten de struiken, die den smallen ingang verborgen, en de kleine schreeuwde maar harder en harder.

— Loop naar den duivel! bromde de roover, en met eene bliksemsnelle beweging, wierp hij het kind tegen den rotswand.

De hersenen vlogen wel tien voet verre, en 't lichaam stuiptrekte nog, toen de moeder binnentrad.....

Het bosch vol soldaten gevonden hebbende, had zij zich lang schuil gehouden; dan, daar zij hen een weinig verwijderd zag, was zij tot bij het hol gekropen. Zij kwam juist in om den laatsten schreeuw haars kinds te hooren..... Toen zij binnentrad, was alles gedaan; haar man zag haar aan met eenen wreeden blik. Zij begreep, en zweeg.....

Des anderendaags liep de vrouw naar Napels, bij de politie der stad. Zij zegde, Tinte-Maró te komen overleveren.

— Waar is hij?

— In eene spelonk op de hoogte.

— Zal hij tegenstand bieden?

— Nu niet; ik heb hem dronken gemaakt. Hij slaapt.

— Wie zijt gij?

— Ik ben zijne vrouw.

De soldaten volgden haar. Aan het hol gekomen, vonden zij het lijk des kinds en daarnevens den slapenden vader. Tinte-Maró opende de oogen en liet zich, zonder een woord te spreken, wegleiden.

Zes dagen later werd hij ter dood gebracht.

De *moeder* had zich gewroken op den harteloozen vader.

Schoone Trek van Liefdadigheid.

In eene kleine stad van het departement der Moezel, in Frankrijk, leefde een arm huisgezin van werklieden. De vader stierf nadat al zijne krachten uitgeput waren. Bij zijn overlijden was de kamer koud en ledig. Al de meubelen, ter uitzondering van het houten kruisbeeld, waren er uit verdwenen. De moeder verloor nochtans den moed niet, en zich op hare beurt afmattende, bracht zij de dagen en nachten met werken over. Eëlaas! de arme vrouw was niet gelukkiger dan haar man; na eenige weken viel zij gevaarlijk ziek.

Op eenen morgen, in de maand Maart, trad eene geboortsvrouw in haar huis om haar, volgens gewoonte, eenigen kleinen dienst, welken haar toestand noodzakelijk maakte, te bewijzen. Zij vond haar dood. De gediensstige buurvrouw zag de twee weeskens, met eenen glimlach op 't gelaat, in hunne wieg slapen.

Arme kinderen! zij kenden het ongeluk niet, dat hen getroffen had. De goede vrouw knielde vóór het lijk hunner moeder, sloot haar godvruchtig de oogen toe en bedekte haar aangezicht met haar laatste beddelaken. Terwijl zij dit liefdewerk verrichtte, werden de kinderen wakker. De geboortsvrouw trachtte hen zachtjes wederom in slaap te krijgen, en slechts haar hert raadplegende, zegde zij: « Ik zal ze medenemen en God zal het overige doen. »

Het overige? Dat was alles! Deze vrouw, moeder gelijk de weduwe, was ook arm als zij. Haar man, een neerstige arbeider, won wel eenige stuivers gedurende het gunstige jaargetijde, maar in den winter won hij zeer weinig.

Hij kwam des noens te huis, en vond zijne vrouw ernstiger dan gewoonlijk. Zij dacht: hoe zal mijn man de twee kinderen der weduwe onthalen?

— Vrouw, zegde hij, haar de hand nemende, waarbij komt het dat gij er vandage zoo bezorgd uitziet?

— Ach, man lief, sprak de vrouw, ik denk aan het ongeluk van anderen.

— Van anderen? van wie? welk ongeluk?

— Onze buurvrouw is dezen nacht overleden.

— Onze buurvrouw overleden? Ik beklaag haar niet. 't Is een geluk voor haar.

— Ja, maar hare kinderen?

— Nu, die zullen zeker niet van honger omkomen. Het Godshuis is daar om hen op te nemen.

— Nogtans zonder liefde is het leven droevig. Men zou die kleine weezen moeten beminnen, gelijk hunne moeder hen beminde.

— Luister, vrouw. Tot nu toe kan ik u en onze drie kinders den kost bezorgen. Welnu! hopen wij dat ik gelukkig genoeg zal zijn om den kost voor vijf te winnen. Laat ons de kleintjes aannemen en hen lief hebben. Wat zegt gij er van? Spreek toch. Nu ja, gij lacht. Ga ze halen.

— Zie, zegde de vrouw, de gordijn van het bed wegschuivende, daar zijn ze reeds!

Arme lieden, wij zullen uwe namen niet bekend maken, uit vrees van uwe nederigheid te kwetsen; maar God heeft uwe schoone daad in 't boek des Levens aangeteekend!

De Keizerin Maria Theresia.

(1740-1780.)

Meer dan dertig jaren lang heeft die vorstin, zaliger gedachtenis, over België den scepter gevoerd. Ofschoon sedert haren dood menigvuldige omwentelingen ook in de

geschiedenis plaats vonden, en men menigen, eertijds miskenden naam heeft hersteld, en menigen andere, die hoog stond, heeft verlaagd, zoo bleef nochtans de naam van Maria-Theresia rechtstaan, en het aandenken dier deugdenrijke keizerin leeft in hutten en paleizen gezegend voort. Zij ondersteunde handel en nijverheid, en moedigde den landbouw aan. Daartoe liet zij vaarten graven, nieuwe wegen aanleggen, onvruchtbare streken bebouwen. Zij beschermde de kunsten, de wetenschappen en letteren.

Zij stichtte de Academie te Brussel, waarvan al de leden met hunne benoeming den adeldom verwierven; zij verordende krijgsscholen in Antwerpen en elders; zij richtte leerstoelen in onze voornaamste steden op; zij opende algemeene stadsboekerijen. Alzoo zocht zij alom kunst en kennis, welvaart en heil te verspreiden en te verbreiden.

Onder hare regeering werd, ter eere van den landbouw, eene medalie geslagen met het opschrift: « Aan de voedsterkunst der kunsten. » Zij trachtte in alle vakken des bestuurs gewenschte verbeteringen in te voeren, en

ging hierbij met geduld en voorzichtigheid te werk. Ook waren onder Maria-Theresia de Belgen tevreden en gelukkig, ofschoon handel en nijverheid op verre na niet zoo bloeiend waren als onder de Burgondische hertogen en onder Karel den Ven.

Die goede vorstin overleed te Weenen, in den ouderdom van 73 jaren, op den 29 November 1780. Hier, zoo min als in Oostenrijk, zal zij van het volk vergeten worden. Brussel zag destijds in hare hoofdkerk eenen waarlijk rouwenden lijkstoet, niet ongelijk aan dengenen, die, in

dezelfde hoofdkerk, zich voor onze geliefde koningin verzamelde (1850).

Die Oostenrijksche vorstin was even beminnenswaardig van hart als opgehelderd van geest. Zij verdiende den naam van « Moeder des Vaderlands. » Hare milde hand strekte zich over weduwen en weezen uit, en er verging geen dag, die niet door de eene of andere harer weldaden werd gekenmerkt.

Zij kende geene andere lijfwacht dan de liefde harer volkeren: groot en klein, ieder kon vrij en vrank tot haar naderen. — « Ik ben maar een lompe boer, zeide eens een Boheemsche landbouwer, maar, wanneer ik wil, kan

ik, zoowel als de grootste heer, onze goede koningin spreken, en zij zal mij, alsof ik een prins ware, met liefde aanhooren.»

In 1765 verloor zij onverwachts haren echtgenoot, met wien zij acht kinderen bekomen had. Sedert dien legde de vorstelijke weduwe hare rouwkleederen niet meer af. Zij had immers dertig jaren met Frans den 1^{en} in lief en leed doorgebracht, en haar rouw was door geenen tijd beperkbaar. Ook bezocht zij alle maanden zijne grafstede, terwijl zij in het geheim hare eigene doodkist liet vervaardigen, en in eenzaamheid het lijkkleed afwerkte, waarin de trouwe gemalin eerst vijftien jaren later begraven werd.

Weinige stonden vóór haar verscheiden sprak zij tot aartshertog Jozef, haren oudsten zoon en minder gelukkigen opvolger, deze merkwaardige woorden:

« Indien er onder mijne regeering iets berispelijks is verricht, zoo is het voorzeker buiten mijne wete geschied: want ik heb steeds in alles het goede gewild. Thans bevind ik mij op de klip aller macht en grootheid: al het aardsche verdwijnt in dezen plechtigen oogenblik.... Ik heb de waarheid bemind en gezocht..... De rust, die ik nu geniet, is de hoogste genade eens barmhartigen Gods, die mij grootere genade voorbehoudt. Mijn hart was nooit voor ongelukkigen gesloten, en dat, mijn zoon, is de zoetste gedachte, die ik in mijne laatste oogenblikken geniet. »

Hierop gaf de moeder aan hare knielende, bukkende kinderen den zegen, en sliep zacht in den schoot des Heeren in.

De Bedrogen Dief.

Een blinde bezat duizend franken en had deze in zijnen hof verborgen; dagelijks ging hij het hol bezoeken.

Dit werd bemerkt door eenen zijner burens, die nieuwsgierig was te weten wat de blinde wel altijd naar dezelfde plaats mocht drijven, het geld ontdekte en het medenam.

Onze blinde, die nu juist geen domoor was, ontdekte bij zijn volgende bezoek dat het geld verdwenen was. Hij liet zich nogtans door verdriet niet overmeesteren, doch dacht dadelijk een middeltje uit om zijnen schat terug te bekomen.

Hij verdacht zijnen buurman wel, doch geene bewijzen hebbende, besloot hij tot den volgenden list:

Hij ging tot hem en verzocht zijnen raad in eene zaak van groot aanbelang.

« Ik heb, zegde hij twee duizend franken in de loterij gewonnen; de helft ervan is in veilige bewaring gebracht, doch nu weet ik niet of ik de andere helft daar zou bij leggen, ofwel ze ergens elders bergen. »

De buurman bekende dat het eene gewichtige zaak was en vroeg eenen enkelen dag om er over na te denken.

Denzelfden avond droeg hij de gestolene duizend frank op hunne plaats terug.

Den volgenden morgen was hij al vroeg bij den blinde en zegde hem, dat, alles wel ingezien, die plaats veilig was en bijgevolg, het best geschikt om daar alles bijeen te leggen.

Onze blinde bedankte voor den goeden raad, haalde zijne duizend frank terug, en lachte niet weinig als hij zich het gezicht verbeeldde van den buurman, die twee duizend frank dacht te vinden.

De Kleermaker van Salona.

In eene der afgelegenste kamers eener afspanning der stad Salona en zorgvuldig bewaakt door twee schildwachten, die vóór zijne deur op en neergingen, was het Opperhoofd der Christenheid in eenen armstoel gezeten. Zijne houding verried zware droefheid.

Welk goddelooze durfde den Paus gevangen houden? Wie had hem van zijne macht beroofd? Bonaparte, die zooveel had gedurfd, was voor deze misdaad niet teruggedeinsd.

Het plechtig Paaschfeest was nabij, en de H. Vader zou zich dien dag aan de geloovigen willen vertoonen. Hij had zijne bewakers daartoe verlof gevraagd en zij hadden ge loofd hem zulks niet te moeten weigeren.

Maar, ach! de pauselijke kleerkas was in zeer ellendigen staat; tijd en tegenspoed hadden de pauselijke gewaden zeer geteisterd, en 't was daaraan, dat de Paus op dit oogenblik dacht.

Daar hij evenwel niet in armelijken staat aan de geloovigen zich wenschte te vertoonen, ontbood hij eenen van de kleermakers der stad. De man haastte zich te komen.

— Gij ziet, zegde hem de Paus, mijne kleederen zijn in ellendigen toestand; neem ze mede naar huis, herstel ze zooveel mogelijk. Mijne gebeden zullen u voor dat goede werk beloonen; ik kan u anders niet vergelden, daar men mij alles heeft ontnomen.

De goede kleermaker weende, toen hij deze woorden hoorde. Hij droeg de kleederen van den Paus mede, en deelde zijne werkgezellen mede wat hem wedervaren was.

Al spoedig was het in de stad gekend dat het gewaad van den Opperpriester in handen van den kleermakersbaas was, en de menigte stroomde naar dezes huis, om het gewijde kleed te zien.

— O, dat ik er maar een klein stukje van koopen kon! zegde er een.

— Voor het kleinste stuk zou ik zooveel geven als men vraagt, zei een ander.

— En ik ook! riepen velen.

Toen de eerbare kleermaker deze woorden vernam, begon hij na te denken. Eenige oogenblikken nadien nam hij zijne schaar, en het duurde maar enkele minuten of het kleed was in duizenden stukken gesneden.

Het was aandoenlijk om zien hoe de menigte zich bewoog als eene stormige zee, de eene den andere verdringende en wegstootende om een stuk van de kleeding des H. Vaders in bezit te krijgen.

Het regende blanke en blinkende munten op de tafel van den verrukten kleermaker, in ruiling met elk wegge- worpen stuk.

En toen alles zoo goed was uitgedeeld, dat er geen stuksken meer overbleef, groot genoeg om eenen knop te overtrekken, begon de keermaker het geld te tellen, dat hij ontvangen had, en zijn hart dreigde te barsten van vreugde, toen hij zag hoe verre de uitkomst zijner vrome berekening zijne verwachtingen had overtroffen.

Wanneer het volk uiteen was, begaf hij zich naar een groot magazijn om de schoonste stoffen, welke hij vinden kon, aan te koopen. Met eene goede vracht keerde hij huiswaarts, waar zijne vlugge naald weldra aan een volledige nieuw pauselijk gewaad bezig was. Noch rust noch duur had hij alvorens alles gemaakt was, en aleeer drie dagen verlopen waren, zag hij zich in staat om Zijne Heiligheid het schoonste gewaad te leveren, dat misschien ooit een paus gedragen had.

Hij naderde den H. Vader met de kostelijke kleeren in de rechter, en het geld, dat hij te veel ontvangen had, in de linkerhand.

Toen hij den Paus verhaald had wat er was gebeurd,

vroeg hij ootmoedig, en niet zonder beven, vergiffenis, omdat hij de verontwaardiging van Z. H. had verdiend.

Pius VI glimlachte.

— Man, zegde hij, aanvaard mijne dankbetuiging om uwe edele handelwijze: te uwer eere wil ik deze kleederen altijd dragen; zij zullen mij niet verlaten dan aan het graf. Wat het overblijvende geld betreft, zoo gij bezwaar vindt het te behouden, gebruik het op eene waardige wijze. Mogelijk kunt gij er nog eenige behoeftigen mede kleeden.

— Er geschiede naar Uwen wil, zegde de vrome kleermaker, diep voor Z. H. buigende.

Goede Les.

Djezzar-Pacha was over eene halve eeuw een vermoegend en zeer gevreesd man in het H. Land. Wreed van inborst, tiranniek van gewoonte, durfde geen enkel Turk van die streken weerstaan aan zijne bevelen. Ziehier nogtans eenen trek van grootheid dien men hem toeschrijft:

Een jonge christen, koopman te St. Jans-d'Acre, had de vriendschap van Djezzar gewonnen door handelsbetrekkingen, die hij met hem had gehad. Hij woonde in een zeer groot huis met zijnen vader, een oud en ziekelijk man, die de beste plaatsen der woning betrok. De zoon, op het punt zijnde in het huwelijk te treden, verzocht hij zijnen vader, hem, voor eenige maanden, de groote kamer te willen afstaan, waarin de ouderling toestemde.

Toen de gestelde tijd verdwenen was, vroeg de vader zijne kamer weder; de echtelingen verzochten hem nog wat te wachten; maar dat wachten blijvende duren, vernieuwt de vader zijne vraag, welke dit maal beantwoord werd met eene bitsige weigering. — Ik blijf, zegde de zoon,

waar ik ben, en verlang niet meer lastig gevallen te worden. — De ongelukkige vader verkropt dit ongelijk, maar spoedig was het in de stad gekend hoe slecht de ondankbare zoon jegens zijnen vader handelde.

Djezzar ook wist weldra wat er daar gaande was. Hij ontbood den zoon, die, rekenende op de vriendschap van den Pacha, dadelijk naar zijn paleis gaat. Hij vindt den ambtenaar te midden van zijnen raad en ondervindt al gauw dat hij in ongenade is gevallen.

— Welken godsdienst belijdt gij? vraagt hem Djezzar.

— Ik ben christen, antwoordde de zoon, al beven.

— Christen? gij bedriegt mij. Laat ons zien. Maak het teeken van de christenen?

Bevend maakte de jonge man het teeken van het H. Kruis.

— Niet zoo! roept de Pacha, spreek de woorden uit, welke men bij het teeken voegt.

— In den naam des Vaders, des Zoons en des H. Geestes.

— Herhaal die woorden nog eens, gebiedt de Pacha.

De zoon deed wat hem bevolen werd, en bij het woord: « des Zoons » hield de Pacha hem tegen.

— Ziet gij! roept hij hem toe, met eene stem die den ondankbare doet schrikken; de Vader is op het voorhoofd, de Zoon op de borst: weet gij niet wat dit beteekent? De Vader is omhoog, de Zoon is omlaag. Ga, slechte man, naar huis, en zoo binnen een half uur uw vader niet in de hooge, beste kamer is hersteld, rolt uw hoofd in het zand!

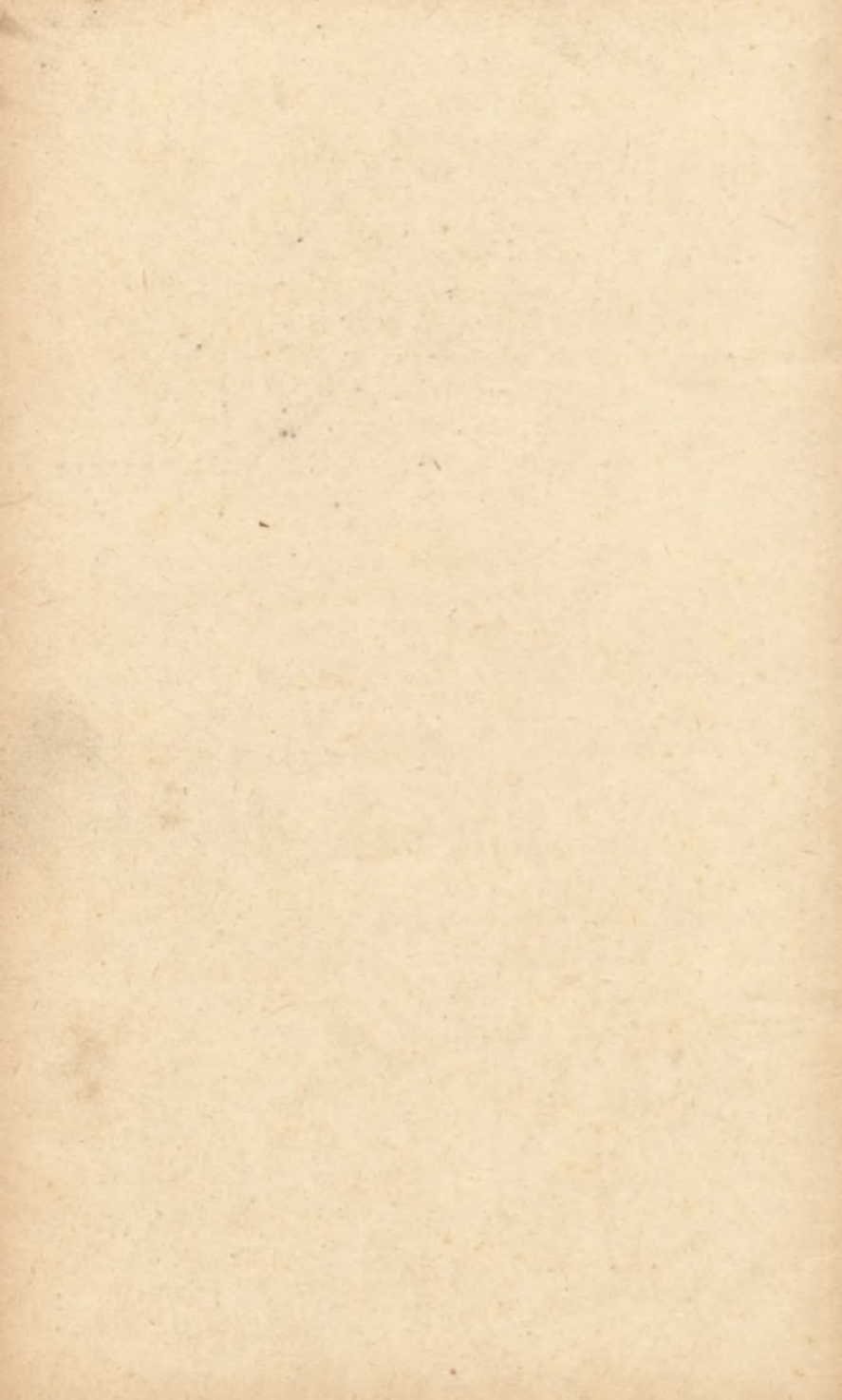
Het is niet noodig te zeggen met welken spoed de zoon naar huis liep, zich aan de voeten zijns vaders wierp, vergiffenis vroeg, en dezen de plaats terug gaf, welke hem toekwam.

BLADWIJZER.

	Bladz.
1. Weldadigheid	5
2. De Steenolie.	7
3. Hoe men toch kan Paus worden	9
4. De Catacomben.	12
5. Vernieling der Vogelen.	13
6. Niets is treffender dan de Christelijke bermhertig- heid	16
7. De Eekhoorn	17
8. Slimme Boerin	18
9. Zonderlinge Misgreep	19
10. Het Geheugen van eenen Hond.	20
11. Thomas Morus	22
12. Het somber maal van den Keizer	23
13. Brief eener Moeder	26
14. Het Verloren Kind en de Getrouwe Hond	27
15. De Boetlamp.	29
16. Karel de Groote	31
17. Het Huisgezin van den Struikroover	34
18. Schoone Trek van Liefdadigheid	37
19. De Keizerin Maria-Theresia	38
20. De Bedrogen Dief	42
21. De Kleermaker van Salona	43

Biblioteka UJK Kielce

UJK

0512903

